

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 29 kwietnia 2010 r.

**w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy
oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych**

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 9 kwietnia 2010 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

- 1) w art. 1, w art. 103³ wyrazy "opłaty za kształcenie, przejazd i podręczniki" zastępuje się wyrazami "opłaty za kształcenie, przejazd, podręczniki i zakwaterowanie";
- 2) w art. 1, art. 103⁵ otrzymuje brzmienie:
"Art. 103⁵. Pracownik podnoszący kwalifikacje zawodowe:
 - 1) który bez uzasadnionych przyczyn nie podejmie podnoszenia kwalifikacji zawodowych albo przerwie podnoszenie tych kwalifikacji,
 - 2) z którym pracodawca rozwiąże stosunek pracy bez wypowiedzenia z jego winy, w trakcie podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub po jego ukończeniu, w terminie określonym w umowie, o której mowa w art. 103⁴, nie dłuższym niż 3 lata,
 - 3) który w okresie wskazanym w pkt 2 rozwiąże stosunek pracy za wypowiedzeniem, z wyjątkiem wypowiedzenia umowy o pracę z przyczyn określonych w art. 94³,

- 4) który w okresie wskazanym w pkt 2 rozwiąże stosunek pracy bez wypowiedzenia na podstawie art. 55 lub art. 94³, mimo braku przyczyn określonych w tych przepisach
- jest obowiązany do zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na ten cel z tytułu dodatkowych świadczeń, w wysokości proporcjonalnej do okresu zatrudnienia po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub okresu zatrudnienia w czasie ich podnoszenia.";
- 3) w art. 1 w zdaniu wstępnym wyrazy "103¹ – 103⁵" zastępuje się wyrazami "103¹ – 103⁶" oraz po art. 103⁵ dodaje się art. 103⁶ w brzmieniu:
- "Art. 103⁶. Pracownikowi zdobywającemu lub uzupełniającemu wiedzę i umiejętności na zasadach innych, niż określone w art. 103¹ – 103⁵, mogą być przyznane:
- 1) zwolnienie z całości lub części dnia pracy bez zachowania prawa do wynagrodzenia,
 - 2) urlop bezpłatny
- w wymiarze ustalonym w porozumieniu zawieranym między pracodawcą i pracownikiem.";
- 4) art. 3 otrzymuje brzmienie:
- "Art. 3. Do pracowników, którzy rozpoczęli podnoszenie kwalifikacji zawodowych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy regulujące zasady i warunki podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników, obowiązujące przed dniem 11 kwietnia 2010 r.".

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

UZASADNIENIE

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na 64. posiedzeniu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, wprowadził do niej 4 poprawki.

Przyjmując poprawkę nr 1 Senat postanowił wskazać, że dodatkowym świadczeniem, które pracodawca może przyznać pracownikowi podnoszącemu kwalifikacje zawodowe, może być także pokrycie opłat za zakwaterowanie.

W poprawce nr 2 Senat nałożył obowiązek zwrotu kosztów nauki na pracownika, który w sposób niezgodny z prawem rozwiązał umowę o pracę bez wypowiedzenia oraz zwolnił od tego obowiązku pracownika wypowiadającego stosunek pracy z powodu mobbingu.

W myśl art. 103⁵ pkt 2 w brzmieniu uchwalonym przez Sejm, pracownik podnoszący kwalifikacje zawodowe, który w trakcie podnoszenia kwalifikacji lub po jego ukończeniu, w terminie określonym w umowie, o której mowa w art. 103⁴, nie dłuższym niż 3 lata, rozwiąże stosunek pracy za wypowiedzeniem albo z którym pracodawca rozwiąże stosunek pracy bez wypowiedzenia z jego winy, będzie obowiązany do zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na ten cel z tytułu dodatkowych świadczeń, w wysokości proporcjonalnej do okresu zatrudnienia po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub okresu zatrudnienia w czasie ich podnoszenia.

Literalna wykładnia tego przepisu prowadzi do wniosku, że obowiązek zwrotu kosztów dodatkowych świadczeń poniesionych przez pracodawcę w związku z podnoszeniem kwalifikacji przez pracownika nie powstanie, gdy pracownik rozwiąże umowę o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia.

W założeniu ustawodawcy zwolnienie pracownika od zwrotu kosztów dotyczyć ma przypadków, w których pracownik rozwiązuje stosunek pracy w trybie natychmiastowym ze względu na stwierdzony orzeczeniem lekarskim szkodliwy wpływ pracy na jego zdrowie i brak propozycji innej pracy, odpowiedniej ze względu na stan zdrowia oraz sytuacji, gdy przyczyną zwolnienia z pracy jest ciężkie naruszenie przez pracodawcę podstawowych obowiązków wobec pracownika (art. 55 Kodeksu pracy).

Rozwiązanie przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia mimo braku przyczyn, o których mowa w art. 55, choć nieuzasadnione, powoduje jednak ustanie stosunku pracy. W praktyce więc pracownik, mimo niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia, byłby wolny od obowiązku zwrotu kosztów dodatkowych świadczeń

poniesionych przez pracodawcę w związku z podnoszeniem jego kwalifikacji, ponieważ art. 103⁵ pkt 2 przyznaje pracodawcy roszczenie o ich zwrot wyłącznie wówczas, gdy umowa została przez pracownika rozwiązana za wypowiedzeniem. Taka konstrukcja jest w opinii Izby wątpliwa ze względu na treść art. 8 Kodeksu pracy, zakazującego czynić ze swego prawa użytku pozostającego w sprzeczności z przeznaczeniem tego prawa oraz zasadami współżycia społecznego.

Konsekwencją art. 103⁵ pkt 2 brzmieniu przyjętym przez Sejm, byłoby ponadto pozostawienie poza regulacją sytuacji opisanej w art. 94³ Kodeksu pracy. Na podstawie art. 94³ § 3, pracownik poddany mobbingowi może rozwiązać stosunek pracy zarówno z zachowaniem okresu wypowiedzenia, jak i w trybie natychmiastowym. Wykładnia tego przepisu w związku z art. 103⁵ pkt 2 prowadzi do wniosku, że pracownik, który z powodu mobbingu wypowie umowę o pracę, będzie obowiązany do zwrotu pracodawcy kosztów związanych z podnoszeniem przez niego kwalifikacji, co jak się wydaje nie było zamierzeniem ustawodawcy.

W poprawce nr 3 Senat wskazał, że pracownikowi, który zdobywa lub uzupełnia wiedzę i umiejętności na zasadach innych, niż określone w art. 103¹ – 103⁵, tj. z własnej inicjatywy oraz bez uzyskania zgody pracodawcy, mogą być przyznane zwolnienie z całości lub części dnia pracy bez zachowania prawa do wynagrodzenia i urlop bezpłatny. Wymiar tych świadczeń wynikać będzie z porozumienia zawieranego między pracodawcą i pracownikiem.

Poprawka nr 4 rozstrzyga o sytuacji prawnej pracowników, którzy rozpoczęli podnoszenie kwalifikacji w okresie między 11 kwietnia a wejściem w życie niniejszej ustawy. W myśl art. 3 noweli w brzmieniu ustalonym przez Sejm, do pracowników, którzy rozpoczęli podnoszenie kwalifikacji zawodowych przed dniem 11 kwietnia 2010 r., stosuje się przepisy dotychczasowe. Wedle takiej konstrukcji, pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe podzielić można na trzy kategorie, w zależności od ich sytuacji prawnej. Do pierwszej należą podnoszący kwalifikacje, którzy rozpoczęli kształcenie przed 11 kwietnia 2010 r., zanim utracił moc art. 103 Kodeksu pracy zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny – ukończą oni naukę w oparciu o ten przepis. Druga grupa to pracownicy, którzy podejmą kształcenie po wejściu w życie noweli, na podstawie jej przepisów. Trzecia kategoria obejmuje pracowników rozpoczynających podnoszenie kwalifikacji w okresie między 11 kwietnia a wejściem w życie analizowanej ustawy - ich sytuacja nie została uregulowana. Pozostawienie ostatniej grupy pracowników w stanie niepewności prawnej powoduje wątpliwości co do zgodności z art. 2 Konstytucji RP i wynikającymi z niego

zasadami przyzwoitej legislacji, w szczególności z zasadą ochrony zaufania do prawa oraz zasadą należytej określoności. Ponadto ich rażąco gorsza sytuacja w porównaniu do pozostałych pracowników (brak szeregu uprawnień wynikających zarówno z uchylonych, jak i nowych przepisów), naraża ustawę na zarzut naruszenia zasady równości (art. 31 Konstytucji). Zaproponowana przez Senat poprawka pozostaje przy tym w zgodzie z Zasadami techniki prawodawczej, ponieważ w myśl § 30 ust. 2 pkt 3 ZTP, w przepisach przejściowych rozstrzyga się w szczególności o zachowaniu uprawnień i obowiązków powstałych w czasie obowiązywania wcześniej uchylonych przepisów.